

การเตรียมการปฏิบัติสำหรับพิธีพระราชทานเพลิงศพ

รวบรวมโดย ดร.ณัชพล กาฬภักดี

๑. เชิญหีบเพลิงพระราชทานไปตั้ง ณ ส่วนราชการในพื้นที่ หรือที่บ้านของเจ้าภาพก็ได้ โดยตั้งไว้ในที่อันควร และมีพานรองรับหีบเพลิงพระราชทานนั้นด้วย (นิยมจัดโต๊ะหมู่ ตั้งหีบเพลิงตั้งพานพุ่มทองเงิน ๑ คู่ เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์)

๒. จัดบุคคลที่รับราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์เป็นผู้อัญเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปประกอบพิธี (เชิญด้วยพานรองรับหีบเพลิงต่อหนึ่งคน)

๓. เจ้าภาพจัดโต๊ะปูผ้าขาว สำหรับตั้งหีบเพลิงพระราชทานบนเมรุ ทางด้านศีรษะของศพ และห้ามนำสิ่งอื่นใดวางร่วมด้วยเป็นอันขาด

๔. ศพที่ประกอบพิธีพระราชทานเพลิง ไม่ควรจัดดอกไม้วางประดับบนผ้าหีบศพ เพราะเป็นหีบศพเกียรติยศอยู่แล้ว

๕. เมื่อถึงกำหนดเวลาพระราชทานเพลิง ให้เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีอาวุโสสูงสุด
ในที่นั้นเป็นประธานประกอบพิธีพระราชทานเพลิง

๖. การปฏิบัติของผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทาน

๑. ขณะที่เชิญพานหีบเพลิง ต้องระมัดระวังกิริยา ไม่พุดคุยไม่ทำความเคารพ และไม่เชิญหีบเพลิงเดินตามหลังผู้ใดเป็นอันขาด

๒. เมื่อเชิญหีบเพลิงพระราชทานวางเรียบร้อยแล้ว ทำความเคารพ ๑ ครั้ง แล้วเดินลงจากเมรุไปนั่ง ณ ที่กำหนด

๓. ขณะที่ประธานพิธีเดินขึ้นเมรุเพื่อทอดผ้าบังสุกุลให้ผู้เชิญเพลิงเดินขึ้นไปรอบนเมรุ

๔. เมื่อประธานสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล เสร็จแล้วให้ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานแก้ห่อหีบเพลิงพระราชทานออก และเชิญประธานพิธีประกอบพิธีพระราชทานเพลิงศพตามขั้นตอนการปฏิบัติ

๗. การปฏิบัติของเจ้าภาพ

๑. ขณะที่เจ้าหน้าที่อัญเชิญพระราชทานมาถึงให้เข้าแถวรอรับด้านหน้าเมรุ

๒. ควรแต่งกายสุภาพ ไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ถ้าเป็นข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์

๓. ควรจัดตะเกียงหรือโคมไฟ สำหรับหล่อเลี้ยง
เพลิงพระราชทานไปในวาระสุดท้ายพิธี คือ เผาจริง

๔. ถ้าเจ้าภาพประสงค์จะอ่านหมายรับสั่ง ประวัติผู้
วายชนม์ และคำสำนักในพระมหากรุณาธิคุณให้อ่านตามลำดับนี้ หาก
ไม่ประสงค์จะอ่านก็ได้

๕. ข้อปฏิบัติในการอ่านของเจ้าภาพ คือ หันไป
ทำความเคารพศพแล้วหันมาทำความเคารพประธานพิธี ขณะอ่านให้หัน
หน้าไปทางประธานพิธี เมื่ออ่านจบแล้วทำความเคารพประธานพิธี หัน
ไปทำความเคารพศพ แล้วเดินกลับที่เดิม

๖. ถ้าเป็นศพที่จัดกองเกียรติยศ ให้เจ้าภาพจัดทำ
กระถางกรวยขมาศพ ๑ ชุด เพื่อเชิญประธานประกอบพิธีขมาศพ ตามชั้น
ตอนพิธี

๗. ในกรณีการวางเพลิงพระราชทานใต้ฐานกลางที่
ตั้งศพไม่สะดวกให้เจ้าภาพจัดพานประดับดอกไม้ ๑ พาน สำหรับรองรับ
การจุดเพลิงพระราชทานของประธานพิธี

๘. การปฏิบัติของประชาชนผู้ไปร่วมพิธีพระราชทาน
เพลิงศพ

๑. ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม หาก
เป็นข้าราชการจะแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ได้ จะเป็นเกียรติแก่ผู้
วายชนม์ และนับว่าเป็นการถวายพระเกียรติด้วย

๒. ขณะที่ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทานไปสู่เมรุ ผู้
ร่วมพิธีไม่ต้องลุกขึ้นยืนแสดงความเคารพ เพราะยังไม่ถึงขั้นตอน
พิธีการ

๓. ขณะที่ประธานพิธีจุดเพลิงหลวงประกอบพิธี
พระราชทานเพลิงศพให้ผู้ร่วมพิธีทุกคนยืนตรงแสดงความเคารพ

ลำดับพิธี

เวลาน. เคลื่อนศพขึ้นตั้งบนเมรุ

เวลา น. พิธีแสดงพระธรรมเทศนา และสวดมาติกาบังสุกุล
(ถ้ามี)

เวลา..... น. พิธีทอดผ้าบังสุกุลบนเมรุก่อนเวลาพระราชทาน
เพลิงศพ

บทพิธีกร : เชิญทอดผ้าบังสุกุล

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ / คณะเจ้าภาพขอกราบขอบพระคุณทุก
ท่าน / ที่เดินทางมาร่วมเป็นเกียรติในพิธีพระราชทานเพลิงศพของ
.....(ชื่อผู้วายชนม์) และรู้สึกเป็นเกียรติที่จะเรียน
เชิญท่านที่มีรายนามดังต่อไปนี้ / จำนวนท่าน ขึ้นทอดผ้า
บังสุกุล

(ขออนุญาตประสานอ่านรายนามท่านก่อนเริ่มพิธี)

๑.....(ชื่อ / สกุล)

.....ตำแหน่ง

.....

๑.. กราบนิมนต์(พระ / ฉายา)

.....วัด

๒.....(ชื่อ / สกุล)

.....

ตำแหน่ง.....

๒. กราบนิมนต์(พระ / ฉายา)

.....วัด

หมายเหตุ ...การทอดผ้าบังสุกุลปฏิบัติให้แล้วเสร็จก่อนประธาน ฯ
เดินทางมาถึงบริเวณพิธี

เวลาน. ประธานพิธีเดินทางมาถึง

เวลาน. – เจ้าภาพเข้าแถวรอรับเพลงพระราชทานหน้า
เมรุ

- เจ้าหน้าที่อัญเชิญเพลงพระราชทานขึ้นสู่เมรุ
- ประดิษฐานเพลงพระราชทาน ณ สถานที่จัดเตรียมไว้
- เจ้าหน้าที่ ทำความเคารพศพ ๑ ครั้ง เดินลงจากเมรุ
- พิธีกรเชิญผู้แทนเจ้าภาพ

๑. อ่านหมายรับสั่ง (ถ้ามี)

๒. อ่านประวัติผู้วายชนม์ / ชับเสภา / บทกลอน

๓. อ่านสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

บทพิธีกร : เชิญอ่านหมายรับสั่ง (ถ้ามี)

เรียนท่านประธาน ฯ และผู้ร่วมพิธีที่เคารพ / หีบเพลงพระราชทานที่
เจ้าหน้าที่อัญเชิญประดิษฐานไว้บนเมรุแล้วนั้น / สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว /
ทรงพระราชทานสำหรับงานพระราชทานเพลิงศพของ(ชื่อ/
สกุลผู้วายชนม์)..... / นับเป็นสรรพสิริมงคลสูงสุดที่ผู้วายชนม์ได้รับ /
คณะเจ้าภาพรู้สึกเป็นเกียรติที่จะเรียนเชิญคุณ(ชื่อ/สกุล)
.....เป็นผู้อ่านหมายรับสั่ง ขอเรียนเชิญครับ

ตัวอย่างประวัติและคำไว้อาลัย

เรียน ท่านประธานในพิธี ฯ ที่เคารพ

กระผม / ดิฉัน

.....ได้รับเกียรติจาก
ท่านเจ้าภาพ / ให้เป็นผู้นำเรียนประวัติและคำไว้อาลัย ต่อท่านประธาน
ฯ และผู้ร่วมพิธีทุกท่าน / เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณและรำลึกถึง
ท่านเป็นวาระสุดท้าย

การเกิด

(ผู้วายชนม์).....เกิดเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.
ศ.....

ณ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....เป็นบุตรคนที่.....ในจำนวนบุตร

ธิดา.....คน

การศึกษา

- สำเร็จการศึกษาจาก.....เมื่อ พ.
ศ.....

- สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน.....เมื่อ พ.
ศ.....

- สำเร็จหลักสูตร.....จาก.....เมื่อ พ.
ศ.....

รับราชการ

-บรรจุเข้ารับราชการ เป็น..... เมื่อ พ.
ศ.....

-เป็น..... เมื่อ พ.
ศ.....

-เป็น..... เมื่อ พ.
ศ.....

-รับพระราช..... เมื่อ พ.
ศ.....

สถานภาพครอบครัว

.....ได้สมรส
กับ.....

สกุลมีบุตรธิดา
จำนวน.....คน คือ

๑.

.....

๒.

.....

๓.

.....

คำสดดี (ถ้ามี)

(ผู้ว่าชนม์).....ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น ได้ปฏิบัติราชการด้วยความเข้มแข็ง ขยัน อดทน มีความสามารถ และซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา เป็นที่เคารพของผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นรักของเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง ทั้งเป็นผู้เอาใจใส่ดูแลและเลี้ยงดูบิดามารดา ภรรยาและบุตรด้วยความรักและความห่วงใย ตลอดถึงเป็นผู้มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระบรมพุทธานุศาสน์อย่างยิ่ง กอปรกับ

กิริยาอัธยาศัยของผู้ชายหนุ่มเป็นผู้มีความอ่อนโยนและมีความร่าเริงอยู่เสมอ เป็นที่เมตตาของผู้บังคับบัญชาและเป็นที่รักใคร่นับถือของญาติโดยทั่วหน้า ในวาระสุดท้าย..(ผู้ชายหนุ่ม) ...ได้ล้มป่วยลงญาติได้นำเข้าพักรักษาตัว ณโดยอยู่ในความดูแลของคณะแพทย์และญาติอย่างใกล้ชิด / แต่ท่านก็ไม่อาจฝืนกฎแห่งธรรมชาติ คือเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปได้ / ...(..ผู้ชายหนุ่ม)เสียชีวิตด้วยอาการอันสงบ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....นาฬิกา รวมสิริอายุขัยได้.....ปี

บทเพลง (ถ้ามี)

อันความตายนั้น เป็นสภาพที่ทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้
สรรพสัตว์ที่เกิดมาบนผืนปฐพีนี้ จำต้องมีการพลัดพรากจากโลกนี้ เพื่อ
ไปสู่สัมปรายภพในเบื้องหน้า บัณฑิตท่านอุปมาชีวิตไว้ว่า หยาดน้ำค้าง
ที่อยู่บนยอดหญ้า เมื่อแสงอาทิตย์ส่องมา ย่อมเหือดแห้งหายไปโดย
เร็ว ไม่ตั้งอยู่ได้นานฉันใด ชีวิตของมนุษย์ก็เปรียบเหมือนหยาดน้ำค้าง
ฉันนั้น

ชีวิตของมนุษย์นั้นสั้นนิดเดียว แต่ว่ามีทุกข์มาก ดังนั้น
บุคคลที่กระทำคุณงามความดีไว้ เมื่ออยู่ในโลกนี้ ย่อมบันเทิงใจ และ
เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว ก็ย่อมบันเทิงใจ ได้ชื่อว่า ย่อมบันเทิงใจใน
โลกทั้งสอง เพราะได้เห็นการกระทำอันบริสุทธิ์ของตนแล้ว(ผู้
วายชนม์)...เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ได้สร้างคุณงามความดีไว้เป็นประโยชน์แก่
ประเทศชาติและศาสนา โดยสมควรแก่อัตรา

ท่านจึงเป็นที่รักและเคารพยิ่งของบุตรหลานและญาติมิตร
สมด้วยลิขิตคำกลอนที่ว่า

ท่านเป็นผู้ มีธรรม ประจำจิต	ท่าน
เป็นมิตร เปี่ยมน้ำใจ ให้ผองเพื่อน	
ท่านทำงาน อย่างซื่อตรง ไม่แซ่เขื่อน	ท่าน
เป็นเหมือน ทราย คุ่ความดี	

ด้วยอำนาจบุญกุศลที่ท่านเจ้าภาพได้บำเพ็ญมา ด้วยความตั้งใจที่จะอุทิศกัลปนาผลทักษิณานุประทาน จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของผู้วายชนม์ได้รับทราบเป็นปตตานุโมทนาเมัย เพื่อสำเร็จจิตานุหิตประโยชน์ โดยสมควรแก่คติในสัมปรายภพ นั้นเทอญ

***** บทขับเสภา/บทกลอน (ถ้ามี)**

บทพิธีกร : อ่านสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ / การได้รับหีบเพลิง
พระราชทานในพิธีพระราชทานเพลิงศพ / นับเป็นเกียรติสูงสุดของผู้
วายชนม์ อย่างหาที่สุดมิได้/ เป็นเกียรติประวัติต่อวงศ์ตระกูล / เพื่อ
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว / คณะเจ้าภาพ
รู้สึกเป็นเกียรติที่จะเรียนเชิญคุณ.....(ชื่อ/สกุล)เป็นผู้อ่าน
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ (....ขอเรียนเชิญครับ)
(อ่านสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ)

***** สงบนิ่งเป็นเวลา ๑ นาที**

- พิธีกรเชิญประธานพิธีทอดผ้าไตรบังสกุล
- นิมนต์ประธานสงฆ์พิจารณาผ้าไตรบังสกุล
- เจ้าหน้าที่ผู้เชิญเชิญหีบเพลิง ฯ เข้าประจำที่
- ประธาน ฯ หันหน้าไปทางทิศที่สมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวประทับแล้วถวายคำนับ ๑ ครั้ง แล้วปฏิบัติดังนี้

๑.หยิบเทียนชนวนในหีบเพลิง ฯ มอบให้ผู้เชิญ
หีบเพลิงถือไว้

๒.หยิบกลักไม้ขีดในกล่องหีบเพลิงจุดไฟต่อ
เทียนชนวนที่ผู้เชิญหีบเพลิงถือไว้

๓.ถวายบังคม (ไหว้) ๑ ครั้ง ก่อนหยิบรูป
ดอกไม้จันทน์ และเทียนพระราชทาน ๑ ชุด ในหีบเพลิงพระราชทาน จุด
ไฟจากเทียนชนวนแล้ววางไว้ใต้ฐานที่ตั้งศพหรือบนพาน

-ประธาน ฯ ทำความเคารพศพ ๑ ครั้ง แล้วเดินลงจาก
เมรุ

- นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นวางดอกไม้จันทน์
ปลงธรรมสังเวช และเชิญผู้ร่วมพิธีวาง

ดอกไม้จันทน์ต่อจากพระสงฆ์ตามลำดับ ดังนี้

- ผู้เชิญหีบเพลิงพระราชทาน - ชุดปกติขาว - ชุดกาเกี - บุคคล
ทั่วไป

- พิธีกรกล่าวขอบคุณประธาน ฯ และผู้ร่วมพิธี
- เสร็จพิธี

ลำดับพิธีพระราชทานเพลิงศพ

วันที่เดือนพ.ศ..... ณ เมรุวัด

.....

เวลาน –ผู้ร่วมพิธีพร้อม

เวลาน –พิธีทอดผ้าบังสุกุลและผ้าไตรบังสุกุล

เวลาน – ประธาน ฯ เดินทางมาถึงสถานที่ประกอบพิธี

เวลาน – เจ้าภาพตั้งแถวรับหีบเพลิงพระราชทาน

เวลาน – ขบวนอัญเชิญหีบเพลิงพระราชทานถึงบริเวณพิธี

เวลาน – เจ้าหน้าที่อัญเชิญหีบเพลิงพระราชทานขึ้น

ประดิษฐานบนเมรุ

-อ่านหมายรับสั่ง / อ่านประวัติ ฯ บทกลอนขับเสภา /
สงบนิ่ง / อ่านสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

-ประธาน ฯ ทอดผ้าไตรบังสุกุล

-พระสงฆ์พิจารณาผ้าไตรบังสุกุล

-เจ้าหน้าที่อัญเชิญหีบเพลิง ฯ ขึ้นไปประจำโต๊ะวาง

หีบเพลิง

-ประธาน ฯ หันหน้าไปทางทิศที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ประทับและถวายความเคารพ ๑ ครั้ง / เปิดกล่องหีบเพลิง ฯ แล้วปฏิบัติ
ดังนี้

○ หยิบเทียนชนวนในหีบเพลิง มอบให้ผู้อัญเชิญหีบเพลิง ฯ ถือไว้

○ หยิบกลักไม้ขีดในกล่องหีบเพลิง ฯ จุดไฟต่อที่เทียนชนวนที่
เจ้าหน้าที่ถือไว้

○ ประธาน ฯ (ยกมือไหว้ ๑ ครั้ง) แล้วหยิบดอกไม้จันทน์จุดไฟ
หลวงจากเทียนชนวนแล้ววางใต้ฐานที่ตั้งศพ หรือวางบนพานที่เตรียม
ไว้

๐ ประธาน ฯ เคารพศพ ๑ ครั้ง และหันหน้าไปทางทิศที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประทับ ถวายคำนับ ๑ ครั้งแล้วลงจากเมรุ

- พิธีกรแจ้งลำดับการวางดอกไม้จันทน์ดังต่อไปนี้

๑. พระสงฆ์

๒. เจ้าหน้าที่เชิญหีบเพลิงพระราชทาน

๓. ผู้ที่แต่งชุดปกติขาว

๔. ผู้ที่แต่งชุดข้าราชการ

๕. บุคคลทั่วไปตามลำดับ โดยเน้นการเข้าแถวให้เป็น

ระเบียบเรียบร้อย

-พิธีกรกล่าวขอบคุณประธาน ฯ และผู้ร่วมพิธี

-เสร็จพิธี

สิ่งที่ต้องเตรียมการ

- จัดเจ้าหน้าที่อัญเชิญหีบเพลิงพระราชทาน ถ้าเป็นข้าราชการทหาร ตำรวจ (ชั้นสัญญาบัตร) แต่งกายด้วยชุดขาว คาดกระบี่ ภู่มือ และหมวก
- เตรียมรถสำหรับเจ้าหน้าที่เชิญหีบเพลิง ฯ และรถนำ
 - เตรียมคนอ่าน ๑.หมายรับสั่ง ๒.ประวัติ ๓.คนขับเสภา ๔.สำนักในพระมหากษัตริย์คุณ
 - จัดเตรียมสถานที่ โต๊ะเก้าอี้สำหรับประธาน ฯ และคณะติดตาม เก้าอี้สำหรับผู้ร่วมพิธี , ความสะอาดบนเมรุ ,การประดับดอกไม้
 - จัดโต๊ะรองรับหีบเพลิงพระราชทานโดยจัดไว้ทางด้านเหนือศีรษะของศพ และห้ามมิให้มีสิ่งใดวางรวมในที่เดียวกันกับหีบเพลิง ฯ
 - จัดเตรียมคนเชิญผ้าบังสุกุล และผ้าไตรบังสุกุล
 - เตรียมเจ้าหน้าที่ถือตาลปัตร (ประจำอยู่บนเมรุ)
 - จัดคนประจำจุดส่งดอกไม้จันทร์ และแจกของชำร่วย
 - เรียงเชิญประธานในพิธี (จะเรียงเชิญใครมาเป็นประธานในพิธี)